

Instruktion

2023-04-06

Instruktion för kommunkoncernens finansverksamhet

Norrköpings Kommun

KS2023/0135

Fastställd av kommunstyrelsen 2023-03-06

Denna instruktion är fastställd av kommunstyrelsen och fungerar som ett komplement till dokumentet ”Riktlinje för kommunkoncernens finansverksamhet” som kommunfullmäktige fastställt.

Syftet med ’Instruktion för kommunkoncernens finansverksamhet’ är att mer i detalj beskriva hur ansvaret för finansverksamheten är fördelat mellan Internbanken, kommunens kontor och de majoritetsägda bolagen.

Innehåll

1	Inledning och syfte.....	4
2	Organisation och ansvar	4
2.1	Internbanken	5
2.2	Kommunens kontor	5
2.3	Bolag	6
2.4	Finanskommitté	6
2.5	Internbankens inre organisation och ansvar	6
3	Finansiering och ränterisk	7
3.1	Extern finansiering	7
3.2	Internlån	7
3.2.1	Internbankens hantering av intern utlåning	8
3.2.2	Prissättning	8
3.2.3	Limit för utlåning till bolag.....	8
3.2.4	Avtal, limit och räntebetalningar	8
3.3	Extern utlåning	9
3.4	Leasing.....	9
3.5	Upplåningsrisk.....	9
3.6	Likviditetsrisk	10
3.7	Ränterisk	10
3.7.1	Godkända instrument vid hantering av ränterisk i finansiering	11
4	Förvaltning av överskottslikviditet.....	11
4.1	Bolag och kontor	11
4.2	Tillåtna placeringar Internbanken.....	11
4.3	Etik och hållbar utveckling.....	12
5	Valutarisk	12
5.1	Transaktionsexponering.....	12
5.2	Omräkningsexponering	13
6	Operativa risker	13
6.1	Definition av operativ risk	13
6.2	Hantering av operativa risker	13
6.3	Tillåtna motparter	14
6.4	Regler kring finansiella instrument.....	14
6.5	Finanssystem	14
6.6	Affärshantering inom Internbanken	14
6.6.1	Kontroll och registrering	15
6.6.2	Bekräftelse av affärstransaktion.....	15
6.6.3	Fullmakter, behörigheter, avtal	15
6.7	Kunskap och erfarenhet.....	15
7	Cash Management och betalningar.....	15
7.1	Bankrelationer och bankkonton	15
7.2	Betalningar	16
7.3	Bedrägerier	16
7.4	Likviditetsplanering.....	17
8	Redovisning och värdering	17
8.1	Värdering och marknadsinformation	17
8.2	Säkringsredovisning.....	17
8.3	Kontering	17

8.4	Löpande avstämning.....	17
9	Rapportering.....	18
9.1	Syfte	18
9.2	Rapportstruktur och rapporteringsfrekvens.....	18
9.2.1	Finansrapport	19
9.3	Underlag och process	19

1 Inledning och syfte

Denna Finansinstruktion är fastställd av kommunstyrelsen och fungerar som ett komplement till dokumentet ”Riktlinjer för kommunkoncernens finansverksamhet” som kommunfullmäktige fastställt.

Syftet med denna Finansinstruktion är att mer i detalj beskriva hur ansvaret för finansverksamheten är fördelat mellan Internbanken, kommunens kontor och de majoritetsägda bolagen (härefter benämnt ”bolag” eller ”bolagen”) avseende:

- finansiering och leasing
- placeringar av överskottslikviditet
- valutariskhantering och rapportering av valutaflöden
- bankrelationer och banktjänster
- bankkonto i koncernkontosystemet
- redovisning av finansiella poster
- intern avstämning och rapportering

Målet är att

- uppnå en bra samordning av den finansiella hanteringen och på så vis via stordriftsfördelar och helhetssyn uppnå bästa möjliga finansnetto för kommunkoncernen
- tillse att Internbanken får tillräcklig information för att kunna hantera och följa upp kommunkoncernens finansiella risker
- kommunens kontor och bolagen ska få den service och stöd avseende finansiella tjänster som verksamheten behöver

Norrköpings kommun har ambitiösa målsättningar inom miljö- och hållbarhetsområdet. I inriktningsdokument för miljöpolitiken fastställs att hållbarhetsaspekter ska styra kommunens placeringar och investeringar av kommunala medel. Dessutom har kommunen i den lagstadgade energiplanen en målsättning att till 2030 enbart använda förnybara energislag och bränslen.

Kommunen har också ställt sig bakom Agenda 2030 och de globala målen och arbetar aktivt för att integrera dessa i organisationen. Dessa beslut ska även avspeglas i kommunens upplåning, kapitalförvaltning och de placeringar som görs. Härefter benämns dessa som hållbarhetsambitioner i dokumentet.

Kommunstyrelsen ska årligen pröva om det finns behov av att revidera finansinstruktionen.

2 Organisation och ansvar

Den externa och interna finansiella verksamheten ska, enligt kommunfullmäktiges beslut, bedrivas centralt inom Norrköpings kommun av Internbanken inom enheten ”Finans- och bolag”. Organisatoriskt är Finans och bolag placerad inom kommunstyrelsens kontor.

Internbanken ansvarar för kommunens samordning av den totala finansiella strategin, kapitalanskaffning på kort och lång sikt, placering av kort- och långsiktig överskottslikviditet, finansiell riskhantering, cash management, bankrelationer, likviditetshantering och valutahantering.

Internbanken representerar operativt kommunkoncernen på de externa finansmarknaderna. Bolagen och kommunens kontor ska vända sig till Internbanken i finansiella frågor.

Ansvaret för finansverksamheten inom kommunkoncernen fördelas mellan kommunfullmäktige, kommunstyrelsen, kommundirektören, finansdirektören och VD för respektive majoritetsägt bolag.

Nedan redogörs för ansvarsfördelningen mellan Internbanken, kommunens kontor och bolag.

2.1 Internbanken

Internbankens ansvar är att:

- samordna finansieringsbehov
- hantera finansiella risker
- hantera finansiella hållbarhetsrisker utifrån kommunens hållbarhetsambitioner
- representera kommunkoncernen på de externa finansmarknaderna
- bereda ärenden inom det finansiella området
- löpande följa och föreslå förändringar av fastställda riktlinjer och risklimit
- tillse att berörda personer på enheten har erforderlig finanskompetens
- bistå bolagen i deras arbete med finansiella frågor samt utbilda och informera
- tillhandahålla finansiell information så att kommunstyrelsen kan fullgöra sitt uppdrag
- sträva efter en god kapitaleffektivitet
- sträva efter att uppnå bästa möjliga villkor för bank- och betalningstjänster
- sträva efter att uppnå ett så bra finansnetto som möjligt utifrån förutsättningar i dessa riktlinjer
- använda positiva resultat inom balanskravet, jämfört med budget, i första hand till att förbättra kommunkoncernens finansnetto innevarande år eller kommande åren.

Spekulativt positionstagande, i syfte att skapa intäkter på kursrörelser, får inte ske. Med spekulativt positionstagande, också kallat trading, avses att ingå i transaktioner där något underliggande flöde inte finns eller planeras.

Internbanken ska, enligt riktlinje för kommunkoncernens finansverksamhet, också bistå kommunens kontor och bolagen i deras arbete med finansiella frågor. I praktiken innebär detta att Internbanken:

- ska hålla löpande kontakt med kommunens kontor och bolagen och bistå med rådgivning kring finansiella frågor
- tillsammans med kommunens kontor och bolag diskutera behov av finansiering, placering, bankkonton, banktjänster, valutahantering och tillse att de får den finansiella service som behövs för verksamheten
- ska lämna detaljerade rutinbeskrivningar där så anges i denna finansinstruktion.

Vid plötsliga, oväntade marknadshändelser kan Finansdirektören efter samråd med kommundirektören och kommunstyrelsens ordförande ta initiativ till lämpliga förändringar som kan innebära tillfälliga avvikelser från finansinstruktionen. Dessa avvikelser ska anmälas vid närmaste kommunstyrelsesammanträde och kommunstyrelsen ska fatta beslut om den fortsatta hanteringen.

2.2 Kommunens kontor

Kommunens kontor ansvarar för att:

- finansinstruktionen implementeras i berörda delar och följs
- tillhandahålla den rapportering och information som behövs för att Internbanken ska kunna hantera upplåning, placering, valuta, finansiella risker och likviditetsstyrning
- i förekommande fall minst i samband med delårsbokslut och årsbokslut stämma av interna mellanhavanden mellan Internbanken och kontoret

Internbanken ska informeras om vilka personer inom aktuellt kontor som får genomföra finansiella transaktioner såsom t.ex. lån och placering mot Internbanken. Kontoren ska, när det är aktuellt med en transaktion, styrka vilka som är behöriga.

2.3 Bolag

Med bolag avses, av kommunen majoritetsägda bolag, och bolag/bolagskoncerner ägda av Norrköping Rådhus AB.

Bolagen ansvarar för att i linje med gemensamt ägardirektiv utfärdade av kommunfullmäktige:

- säkerställa att de finansiella riskerna identifieras i bolaget
- riktlinjer för kommunkoncernens finansverksamhet och finansinstruktion, i berörda delar, implementeras i bolaget och följs
- alla finansiella transaktioner utförs med Internbanken som motpart
- tillhandahålla den rapportering och information som behövs för att Internbanken ska kunna hantera upplåning, placeringar, valuta, finansiella risker och likviditetsstyrning
- minst i samband med delårsbokslut och årsbokslut stämma av interna mellanhavanden mellan Internbanken och bolaget avseende räntor, placeringar och lån

Internbanken ska informeras om vilka personer inom bolaget som får genomföra finansiella transaktioner såsom t.ex. lån och placering mot Internbanken. Bolagen ska, när det är aktuellt med en transaktion, styrka vilka som är behöriga.

Om upplåning ska ske utanför Internbanken, får det endast ske efter godkännande av Internbanken. Utformning av och förhandling om upplåningen, i sådana fall, ska hanteras av Internbanken eller enligt överenskommelse.

2.4 Finanskommitté

En del av kommunkoncernens finansiella samordning sker genom en finanskommitté. Kommittén är ett forum för finansiella frågor inom kommunkoncernen. Kommittén är ett rådgivande forum till Internbanken.

Finanskommittén består av företrädare för Internbanken, Hyresbostäder i Norrköping AB, Nodra AB och Norrevo Fastigheter AB. Vid behov kan Internbanken adjungera andra att delta.

2.5 Internbankens inre organisation och ansvar

För att fullfölja Internbankens uppdrag och ansvar enligt ovan krävs en väl utformad organisation och hög kompetens. Det är viktigt att tydligt separera de olika ansvarsområdena för att minska de operativa riskerna. Internbanken delas upp i arbetsområdena affärsavslut och likviditetsplanering, affärsadministration och redovisning samt riskkontroll. Arbetsuppgifter inom respektive område redogörs för nedan.

Inom området **affärsavslut och likviditetsplanering** består arbetsuppgifterna bland annat av:

- att löpande bevaka de finansiella marknaderna
- kort- och långfristig finansiering
- placering av överskottslikviditet
- kapitalförvaltning
- köp och försäljning av valuta
- att göra affärsavslut i enlighet med finansinstruktionen
- finansiell riskhantering
- att upprätta likviditetsprognos
- finansiell rådgivning och service till bolag och enheter i kommunen
- intern leasing till kommunens kontor och bolag.

Inom området **affärsadministration och redovisning** består arbetsuppgifterna bland annat av:

- administration av finansiell handel såsom matchning, affärsbekräftelser och betalning

- administration av internbanksverksamhet
- löpande redovisning, bokföring, avstämningar av Internbankens resultat- och balanskonton i huvudbok, avstämning mellan huvudbok och finanssystem
- registrering av nya räntesatser i finanssystem
- koncernkontohantering.

Inom området **riskkontroll** består arbetsuppgifterna bland annat av:

- kontroll och uppföljning av finansiella risker
- internkontroll och riskanalys
- att upprätta rapport/rapporter som visar hur riktlinjer och instruktioner för finans efterlevs

3 Finansiering och ränterisk

Kommunkoncernen har ett löpande behov av att finansiera sina olika verksamheter.

3.1 Extern finansiering

Kommunen använder sig av olika finansieringskällor för att uppnå en väldiversifierad lånestruktur. Internbanken ansvarar för att det finns lämpliga låneprogram tillgängliga. Kommunen är också medlem i Kommuninvest.

För finansiering kan följande användas:

- Banklån
- Obligationer
- MTN-program
- Kommuncertifikat
- Kommuninvest
- Kontokrediter

Det är endast tillåtet att låna i utländsk valuta om alla flöden kopplade till finansieringen kurs-säkras.

Total extern lånelimit för kommunkoncernen är befintliga lån och övriga utnyttjade krediter per 31 december respektive år och nyupplåningslimit. Limit för nyupplåning fastställs årligen av kommunfullmäktige i samband med budgetbeslut. Internbanken erhåller information om limiter i protokoll från kommunfullmäktige och bevakar utnyttjande av limiter.

Vid goda affärslägen och då det finns framtida förestående kreditbehov får förtida upplåning genomföras och beloppet placeras till dess behovet uppstår. Nettoeffekten av placeringen bör alltid överstiga upplåningskostnaden.

Internbanken ska göra en sammanställning av kommunkoncernens totala lånestruktur och kontrollera att lånelimiten inte överskrids.

3.2 Internlån

Kommunen och bolag ska finansiera sig via Internbanken. Syftet med internlån är att samordna kommunkoncernens medel för att minimera den totala finansieringskostnaden.

Utlåning till bolag inom kommunkoncernen, ska i första hand göras på så sätt att ränterisk inte uppstår inom kommunen.

Finansiering ska ske med den förmånligaste finansieringskällan inom ramen för gällande instruktion.

3.2.1 Internbankens hantering av intern utlåning

Intern utlåning samlas i den gemensamma skuldportföljen NIPOR (Norrköping internbanks portföljränta).

Ränterisken i NIPOR hanteras genom att binda räntan i olika löptidsintervall.

Vid stora nyupplåningsbehov under en koncentrerad period hos ett bolag eller kommunen, kan den nyupplåningen hanteras utanför den gemensamma skuldportföljen. Vid lämpligt tillfälle kan nyupplåningen implementeras i den gemensamma skuldportföljen.

Vidare kan Hyresbostäders nyupplåningsbehov för finansiering av nyproduktion av bostäder hanteras i en egen skuldportfölj. Förtida upplåning i denna skuldportfölj placeras som likviditet (överskottslikviditet eller likvidportföljen). Placeringen ska inte innebära någon kostnad för kommunen.

För en eventuell separat portfölj enligt ovan, gäller samtliga regler för finansieringen enligt denna finansinstruktion, dvs inga undantag finns.

I de fall ett bolag får ett positivt enskilt kassaflöde på totalt mer än 400 mnkr från en affärstransaktion ska särskild överenskommelse tecknas med Internbanken om hur transaktionen ska hanteras och prissättas mm. Överenskommelsen ska tecknas innan det påverkar saldot på den gemensamma skuldportföljen.

3.2.2 Prissättning

Internbankens räntevillkor på utlåning ska baseras på självkostnad för upplåningskostnad inkl. finansiella avgifter och räntederivat för den gemensamma skuldportföljen (NIPOR).

Räntepåslaget ovan täcker de kostnader som Internbanken har för bland annat emissionsprogram, rating, systemstöd, administrativa tjänster mm.

För de bolag som verkar på en konkurrensutsatt marknad tillkommer alltid ett marknadsmässigt rörligt räntepåslag.

3.2.3 Limit för utlåning till bolag

För utlåning till bolag inom kommunkoncernen är limiten begränsad till de interna lånelimiterna.

Ansökan om lånelimit sker hos Internbanken för beslut i kommunstyrelsen. Ny beviljad lånelimit gäller från senast tagna beslut och framåt. Redan beviljad lånelimit gäller som huvudprincip minst så länge den/de finansierade tillgångarna finns kvar och har en ekonomisk/teknisk livslängd. Lånelimiten ska revideras regelbundet, dock minst årligen. Vid behov av utökad lånelimit ska den föregås av styrelsebeslut i respektive bolag.

Bolagen ska vid ansökan av lånelimit beakta sitt finansieringsbehov de kommande tre åren.

Internbanken ska följa upp den interna lånelimiten och göra en sammanställning som tydligt visar huruvida lånelimiten hålls inom föreskrivna ramar eller inte.

3.2.4 Avtal, limit och räntebetalningar

I samband med finansieringen upprättas ett årligt internt låneavtal mellan respektive bolag och Internbanken.

Bolaget ska erlägga ränta på lånets förfallodag i enlighet med betalningsplan som framgår av låneavtalet. Internbanken aviserar inte räntor och amorteringar. Räntor dras med automatik från bolagets bankkonto i koncernkontosystemet.

3.3 Extern utlåning

Utlåning till externa motparter kan ske endast efter särskilt beslut (SB) i kommunstyrelsen och/eller kommunfullmäktige.

Utlåning till externa parter ska i första hand göras så att ränterisk inte uppstår. Beroende på att utlåningen bland annat består av ett stort antal smålån och att dessa till största delen är räntefria är matchning i praktiken inte möjlig.

Utlåning till externa motparter behöver inte följa löptidsintervallet för hantering av ränterisk. Vidare kan utlåning till externa motparter ingå i den gemensamma skuldportföljen (NIPOR).

Vid utökning av redan beslutat lån till extern part har Internbanken möjlighet att bevilja utökning på max 10 % av senast beslutade låneram. Lägsta belopp för utökning är 50 000 kr.

Internbanken upprättar en sammanställning över extern utlåning.

3.4 Leasing

Som huvudregel gäller att kommunen och bolagen ska äga sina tillgångar, med undantag av fordon. För de tillfällen där det bedöms lämpligt kan Internbanken erbjuda intern leasing av maskiner och inventarier för kommunen och bolagen.

All typ av leasing är att se som finansiering och hanteras av Internbanken och upphandlingsenheten. För bolag tas beslut om leasing överstigande 100 000 kr per kontrakt i samråd med Internbanken. För kommunens kontor är leasing endast tillåten när det finns ett godkännande från Internbanken.

För leasing inom kommunkoncernen upprättas leasingavtal mellan Internbanken och kontor eller bolag.

Internbanken får bevilja leasingavtal för maximalt 10 mnkr per år (exkl. moms).

3.5 Upplåningsrisk

Upplåningsrisken definieras som risken för att kommunen får svårigheter att förnya och ta upp nya lån eller måste betala en allt för hög kreditkostnad för att möta lånebehovet.

Internbanken ansvarar för att det finns lämpliga låneprogram tillgängliga. Förhandlingar med finansörer ska ske löpande för att säkerställa finansiering.

Finansieringen från en motpart får högst uppgå till 40 % av bruttolåneskulden, dock kan finansiering från Kommuninvest uppgå till 70 % av bruttolåneskulden.

I syfte att möta eventuella svårigheter att uppta lån över tiden ska låneskulden ha en över tiden spridd förfallostruktur. Förfallen ska spridas enligt nedan.

Typ av upplåning	Som andel av bruttolåneskuld	Återstående lånelöptid
Kort upplåning	Max 50 %	0-12 månader
Lång upplåning	Minst 50 %	1-20 år
Vägt genomsnitt		2-6 år

Lån med löptid längre än 15 år ska särskilt motiveras.

Internbanken ska följa upp refinansieringsrisken och göra en sammanställning som visar huruvida refinansieringsrisken hålls inom föreskrivna ramar eller inte.

3.6 Likviditetsrisk

Målet är att ha likvida medel tillgängliga varje månad, för att täcka prognostiserade utbetalningar för en given period för kommunkoncernen. Likviditetsrisken säkras genom att Internbanken håller en likviditetsreserv. Det inkluderar likvida tillgångar eller olika typer av kreditfaciliteter.

Likviditetsreserven för rullande 12 månader ska följa S&P Global ratings kvantifierade mått DSCR¹ och ska alltid överstiga 120 %.

Internbanken ska följa upp likviditetsrisken och göra en sammanställning som tydligt visar att likviditetsrisken hålls inom föreskrivna ramar.

3.7 Ränterisk

Målsättningen är att begränsa resultateffekterna av kraftiga ränterörelser samt att ha god förutsägbarhet för att budgetera finansnettot.

Ränterisken ska hanteras genom att sprida ränteomsättningstillfällena över tiden enligt nedan.

Typ av exponering*	Som andel av bruttolåneskuld	Återstående räntebindningstid
Kort räntebindningstid	Minst 20 % Maximalt 60 %	0 – 12 månader
Lång räntebindningstid	Minst 40 % Maximalt 80 %	1 – 10 år
Mycket lång räntebindningstid	Maximalt 15 %	10 – år

¹ Definition DSCR enligt Standard & Poor's: Summan av likvida medel + omsättningsbara tillgångar + kreditlöften + estimerat upplåningsbehov som procentandel av räntebetalningar + återbetalningar av lån för den kommande 12 månadsperioden.

**Byggnadskreditiv och pågående exploateringsprojekt kan hanteras som undantag från ovanstående löptidsintervall.*

Strategin är att ränterisk hanteras i huvudsak via derivatinstrument, eftersom kapitalbindningen för låneportföljen och räntebindningen i derivatportföljen hanteras med olika löptider. Vidare består låneportföljen i huvudsak av lån med rörlig ränta.

Ränterisken hanteras i huvudsak i en gemensam skuldportfölj utan matchning till enskilda lån. Derivatportföljen kan ha längre löptid än skuldportföljen eftersom finansieringsbehovet är långsiktigt/mycket långsiktigt.

Internbanken ska följa upp ränterisken och göra en sammanställning som tydligt visar huruvida ränterisken hålls inom föreskrivna ramar eller inte.

3.7.1 Godkända instrument vid hantering av ränterisk i finansiering

Derivatinstrument (finansiella instrument) som får användas vid hantering av ränterisk ska uppfylla reglerna i denna instruktion. Vidare får derivatinstrumentet inte medföra en risk för i förväg ökända och för ränteriskhanteringen negativa marknadsvärdesförändringar.

Derivatinstrument kan användas till att förkorta eller förlänga räntebindningstiden, samt att säkerställa en maximal räntenivå.

Befintliga derivatinstrument i skuldportföljen får omstruktureras alternativt stängas eller förlängas under derivatinstrumentets avtalade löptid.

4 Förvaltning av överskottslikviditet

Överskottslikviditet är den likviditet som uppstår p.g.a. tillfälliga och kortsiktiga likviditetsfluktuationer inom kommunkoncernen. Överskottslikviditet ska i första hand användas för att återbetala utestående lån/krediter och/eller täcka det kortfristiga likviditetsbehovet inom kommunkoncernen. Vid behov kan överskottslikviditet placeras externt av Internbanken.

Placering av överskott ska hanteras i linje med kommunallagens 11 kapitel § 2 där det anges att kommunen ska förvalta sina medel på ett sådant sätt att krav på god avkastning och betryggande säkerhet kan tillgodoses. Utöver det ska också kommunens hållbarhetsambitioner beaktas.

Om bedömningen är att överskottslikviditeten kan placeras på en längre period, minst 12 månader, bör den istället hanteras i likvidportföljen som regleras i riktlinjen för kommunkoncernens kapitalförvaltning. Likvidportföljen får högst uppgå till 20% av bruttolåneskulden (summan av externa lån inkl utnyttjade kontokrediter och inlåning av medel från kommunala bolag).

4.1 Bolag och kontor

Bolags och kontors överskottslikviditet inom kommunkoncernen ska styras till konton inom koncernkontosystemet.

4.2 Tillåtna placeringar Internbanken

Tillåtna alternativ för placering av överskottslikviditet är:

1. Svenska staten
2. Säkerställda bostadsobligationer
3. Svenska banker eller svenskt institut med Finansinspektionens tillstånd för inlåningsverksamhet
4. Utländska banker med tillstånd för bankverksamhet i Sverige

5. Svenska statens helägda bolag
6. Svenska kommuner och regioner

Kapitalets säkerhet och riskspridning ska vara utgångspunkt för placeringen. Vid val mellan säkerhetsmässigt likvärdiga placeringar ska högsta förväntade avkastning vara avgörande.

Placeringarna ska vara likvida, i normalfallet noterade och lätt omsättningsbara.

4.3 Etik och hållbar utveckling

Vid placering av överskottslikviditet ska kommunens hållbarhetsambitioner beaktas, se separat avsnitt i riktlinjen för kapitalförvaltning.

5 Valutarisk

Exponering i utländsk valuta uppstår om kommunkoncernen har monetära tillgångar och skulder i utländska valutor på balansräkningen vid en given tidpunkt, samt vid förväntade framtida flöden i utländska valutor. Normalt ska inga poster i utländsk valuta finnas i balansräkningen.

Målet för hanteringen av valutarisken är att minimera dess påverkan på kommunkoncernens resultat.

5.1 Transaktionsexponering

För närvarande är valutaexponeringen inom kommunkoncernen begränsad såtillvida att de enskilda flöden som uppstår är få till antalet och i regel små avseende volym.

Genom att identifiera större enskilda betalningar

och säkra dem hanteras en stor del av exponeringen. Historiskt har det visat sig att några få stora betalningar utgör merparten av flödena.

Eftersom valutaexponeringen är begränsad ska endast större kända och beslutade in- och utbetalningar i utländsk valuta som uppgår till ett motvärde av 500 000 kr och däröver kurssäkras.

All hantering av valutarisk inom kommunkoncernen ska ske via Internbanken. Internbanken utför kurssäkring mot extern part.

Bolag och kommunens kontor ska identifiera och rapportera enskilda transaktioner i utländsk valuta till ett motvärde av 500 000 kr och däröver, så snart transaktionen är beslutad.

Rapportering sker enligt instruktion från Internbanken. I de fall kurssäkring sker av rapporterat in- eller utflöde informerar Internbanken kontoret eller bolaget om gällande valutakurs för transaktionen.

Kurssäkring ska ske av Internbanken för enskild transaktion enligt nedan:

- Bidrag i utländsk valuta till ett motvärde av 500 000 kr och däröver (t.ex. EU-bidrag) säkras om de är kända och då man är säker på när inbetalning kommer att ske.
- Investeringar till ett motvärde av 500 000 kr och däröver ska säkras så snart transaktionen är beslutad och inköpspriset är bestämt.
- Enskilda in- och utbetalningar till ett motvärde av 500 000 kr och däröver ska kurssäkras då transaktionen är beslutad.

För kontroll av om valutaflöden minskar eller ökar inom kommunkoncernen ska Internbanken följa upp verkligt utfall av in- och utbetalningar i utländsk valuta.

Internbanken ska följa upp flöden i utländsk valuta och göra en sammanställning som visar rapporterade flöden, verkliga flöden och gjorda säkringar.

5.2 Omräkningsexponering

Omräkningsexponering uppstår om Internbanken har tillgångar eller skulder i andra valutor än svenska kronor, d.v.s. om kommunkoncernen väljer att finansiera sig eller göra finansiella placeringar i utländsk valuta.

Grundregeln är att all finansiering och alla placeringar ska göras i svenska kronor.

Finansdirektör kan besluta om undantag från grundregel om följande villkor är uppfyllda:

- Finansieringen eller placeringen valutakurssäkras avseende såväl kapitalbelopp som ränteflöden och därmed kan likställas med transaktion i svenska kronor
- Internbanken är väl insatta i och kan hantera säkringsinstrumenten i finanssystem och löpande redovisning
- Villkoren är väsentligt fördelaktigare än motsvarande finansiering eller placering i svenska kronor, inräknat kurssäkringsåtgärder

6 Operativa risker

6.1 Definition av operativ risk

Operativ risk kan definieras som risken för förluster till följd av bristfälliga interna processer, mänskliga fel, felaktiga system eller brottslig verksamhet.

6.2 Hantering av operativa risker

Genom god intern kontroll kan de operativa riskerna begränsas. God intern kontroll inom Internbanken är att ha organisation, riktlinjer och rutiner som säkerställer att redovisningen blir riktig och fullständig och att verksamheten bedrivs inom ramen för kommunallagen och andra bestämmelser i enlighet med kommunfullmäktiges och kommunstyrelsens intentioner.

Internbanken ska uppnå god intern kontroll genom att:

- ha väl definierat ansvar inom organisationen och tydliga rapporteringsvägar
- kontrollmedvetenheten är viktig och att erforderlig kompetens inom Internbanken finns
- ha uppdaterade och väl dokumenterade rutinbeskrivningar som är väl kända av personalen
- ha en väl definierad arbetsfördelning, från kontrollsynpunkt, där ingen person ensam ska handlägga en transaktion genom hela behandlingskedjan och där arbetet som utförs av en viss befattningshavare blir föremål för oberoende kontroll av någon annan.
- finanssystem ska finnas som stöder hanteringen av finansiella risker och som kan bidra till att minimera risk för avsiktliga och/eller oavsiktliga fel som i sin tur kan orsaka förlust
- ha väl definierade behörigheter för finanssystem
- koncernjurist bör medverka vid större avtalsuppgörelser (med större avtalsuppgörelser avses t.ex. koncernkontoavtal, förvaltaravtal och ISDA²-avtal)

² ISDA 2002 Master Agreement är ett ramavtal som reglerar köp och försäljning av derivat som är utarbetat av marknadsorganisationen International Swaps and Derivatives Association (ISDA).

- ha rapportering som möjliggör uppföljning av efterlevnaden av Finansinstruktion för Internbanken och Riktlinjer för kommunkoncernens finansverksamhet avseende ansvar, rapportering och hantering av finansiella risker
- ha en oberoende granskning av intern kontroll i enlighet med kommunstyrelsens årligen fastställda interna kontrollplan.

6.3 Tillåtna motparter

Tillåtna motparter för Norrköpings kommun att ingå finansiella kontrakt med vid upplåning, placeringar och valutaaffärer är de motparter som uppfyller följande kriterier:

- Fondkommissionär/bank ska minst ha en A som officiell kreditvärdering från Standard & Poor eller motsvarande institut. Betyget A anger: "Kapaciteten att i tid möta aktuella betalningsförpliktelser bedöms vara mycket god."
- aktuell motpart ska vid finansieringstillfället ha en officiell kreditvärdering som inte får understiga A. För övriga motparter gäller särskilt beslut.

6.4 Regler kring finansiella instrument

För att ett finansiellt instrument ska få handlas är förutsättningen att följande kriterier är uppfyllda och dokumenterade:

- en beskrivning av instrumentet inklusive strategi för användandet av instrumentet ska finnas hos Internbanken.
- det ska fastställas hur värdering av instrumentet ska ske och hur risker ska mätas, kontrolleras och hanteras
- det ska finnas en instruktion över hur instrumentet ska redovisas
- systemstöd
- affärsavslut ska dokumenteras enligt rekommendation R8 (Derivat och säkringsredovisning).

6.5 Finanssystem

För effektiv och säker hantering av finansiella transaktioner, uppföljning av den finansiella verksamheten och som en del av den interna kontrollen ska Internbanken använda ett finanssystem.

Samtliga finansiella transaktioner från skuldförvaltningen ska registreras i detta system, såväl interna som externa transaktioner. Även transaktioner från placering av överskottslikviditet och valutaförvaltning ska registreras i finanssystemet.

6.6 Affärshantering inom Internbanken

För att öka säkerheten i affärstransaktioner ska det finnas en uppdelning mellan de som verkställer affärer och de som kontrollerar och bokför affärer. Affärsbekräftelser/avtal från affärsmotpart ska undertecknas enligt gällande delegationsordning. Finansdirektören godkänner och har ansvaret för alla affärstransaktioner.

Bekräftelser/avräkningsnotor angående finansiella transaktioner ska kontrolleras av annan person än den som gjort den finansiella transaktionen.

Alla arbetsuppgifter inom detta område som faller på Internbanken bör kunna utföras av minst två personer i syfte att skapa personoberoende.

Beslut och verkställande av alla finansiella transaktioner i den löpande verksamheten sker inom ramen för gällande delegationsordning.

6.6.1 Kontroll och registrering

Vid alla finansiella transaktioner såsom lån/placering, externt som internt, ska Internbanken och bolag företrädas av namngivna behöriga personer.

Skriftligt uppdrag ska delges de behöriga personer som med bindande verkan har rätt att utföra finansiella transaktioner. Uppdragen ska vara tidsbegränsade, till maximalt ett år.

Ett internt beslutsunderlag ska upprättas vid samtliga affärer.

Detta utgör underlag för kontroll mot de handlingar som erhålls av extern affärsmotpart. Det interna och externa underlaget utgör sedan underlag för redovisningen.

Affärsadministration kontrollerar genomförda affärer. Även annan person på finans- och bolagsenheten eller ekostyrenheten, som inte genomfört affären kan utföra kontrollen.

Kontroll sker med avseende på affärsspecifik information som belopp, valuta, räntesats, transaktionsdag, valutadag och förfallodag samt betalningsinstruktion och motpart.

Alla bekräftelser/avräkningsnotor angående finansiella transaktioner ska stämmas av fortlöpande.

6.6.2 Bekräftelse av affärstransaktion

Bekräftelse av affärstransaktioner görs mot externa motparter när så krävs av behörig enligt gällande delegationsordning (KS).

6.6.3 Fullmakter, behörigheter, avtal

Internbanken ska följa gällande delegationsordning för kommunstyrelsen och gällande attestplan för redovisningen. Behörighetsprofiler för bankkonton, finansiella affärer och finanssystem ska upprättas.

Internbanken ska ha administrativa rutiner som ger riktlinjer för beställning, underhåll och avslut av fullmakter.

6.7 Kunskap och erfarenhet

Kompetensen bör vara hög inom Internbanken vad gäller teori och praktisk hantering av de instrument som tillåts i finansinstruktionen.

Kunskap och erfarenheter inom bland annat nedan angivna områden ska finnas hos de som är ansvariga operationellt enligt ansvarsfördelningen inom Internbanken:

- avslut gällande finansiella instrument
- avstämning och bekräftelser av affärer
- identifiering av risk, värdering och redovisning av finansiella instrument
- intern kontroll

7 Cash Management och betalningar

Internbanken ansvarar för cash management och betalningar för hela kommunkoncernen.

7.1 Bankrelationer och bankkonton

Internbanken ska upprätthålla kontakter med banker och finansiärer och tillse att kommunens kontor och bolag erhåller de banktjänster de behöver för sin verksamhet. Samtliga bankrelationer ska koordineras av Internbanken.

Internbanken ska konkurrensutsätta banktjänster med lämpligt intervall för att säkerställa att kommunkoncernen får konkurrenskraftiga villkor och priser för olika banktjänster. t

Inom koncernen ska det finnas ett koncernkontosystem för samordning av flöden och hantering av överskottslikviditet. Kommunens kontor och bolag ska som huvudregel endast ha bankkonton som är knutna till kommunens koncernkontosystem.

Kommunens kontor och bolag ansöker hos Internbanken om fullmakt för bankkonto i koncernkontosystemet. Kontoren och bolagen ansvarar för att hålla fullmakten aktuell och meddela Internbanken om ändring ska ske t.ex. då anställning upphör.

Eventuella bankkonton utanför koncernkontosystemet beslutas av Internbanken.

Bankkonton får öppnas först efter godkännande av Internbanken. Valutakonton för kommunen och bolag får endast öppnas efter godkännande av Internbanken.

7.2 Betalningar

Norrköpings kommunkoncern eftersträvar mycket hög säkerhet vid överföring av medel.

Internbanken ska skriftligen namnge och vidarebefordra till bank, de behöriga personer som har rätt att teckna bankkonto i dess namn.

Alla betalningsöverföringar ska alltid attesteras av behöriga personer, två i förening.

Alla utbetalningar i utländsk valuta ska betalas via Internbanken, eller av de kontor som får behörighet av Internbanken att utföra det själva.

Utlandsbetalningar från bolag, som inte kurssäkrats hos Internbanken, ska utbetalas via respektive bolags bankkonto i koncernkontosystemet och automatväxlas av banken. Inbetalningar växlas automatiskt av banken och motvärdet i kronor betalas in på bolagets bankkonto i koncernkontosystemet.

Om transaktionen kurssäkrats reglerar Internbanken betalningen från Internbankens valutakonto och motvärde i kronor, till säkringskursen, regleras över bolagets bankkonto i koncernkontosystemet.

7.3 Bedrägerier

För att i möjligaste mån undvika att utnyttjas i bedrägerisammanhang bör personalen ha kännedom om vanliga metoder för försök till bedrägerier. Med viss periodicitet bör de som har fullmakt i internetbanken genomgå en utbildning för att förhindra att kommunen blir utsatta för bedrägerier.

Förfalskade eller manipulerade fakturor och dokument är vanligt förekommande. Extra vaksamhet krävs om leverantören är ny eller det är något avvikande mot normalt.

Det förekommer även bedrägerier på existerande leverantörers betalningsunderlag. Ett exempel på detta är när en leverantör kontaktar kommunen via post, e-post eller telefon för att ändra betalningsinstruktioner/bankkontodetaljer.

Det förekommer även bedrägerier där någon utger sig för att vara en hög chef som vill ha hjälp att utföra en skyndsam betalning.

All kontakt och förfrågningar rörande betalningar och kontouppgifter som avviker från normala rutiner ska hanteras med extra noggrannhet och extra kontroller bör genomföras.

7.4 Likviditetsplanering

Likviditetsplanering ska ske inom kommunkoncernen och följande rapportering ska sammanställas av Internbanken utifrån information som erhålls från bl.a. bolag och kontor:

- likviditetsbudget utifrån kommunens investeringsplan och bolagens plan för innevarande år och de kommande tre åren med årlig uppdatering
- 12-månaders rullande månadsfördelad likviditetsprognos över in- och utbetalningar med månatlig uppdatering.
- 30-dagars rullande likviditetsprognos över in- och utbetalningar.

8 Redovisning och värdering

Internbanken använder kommunens redovisningssystem för huvudbok och resultatkonton.

8.1 Värdering och marknadsinformation

Samtliga derivat och finansiella instrument som används i samband med riskhantering och förvaltning av överskottslikviditet ska marknadsvärderas.

Värdering av finansiella instrument ska ske till kurser/räntor från oberoende källa. Internbanken bör använda sig av ett system med realtidsuppdaterad marknadsinformation.

8.2 Säkringsredovisning

Internbanken tillämpar säkringsredovisning för säkringar mot kommunens exponering för ränterisk. Säkringsredovisningen följer RKR:s (Rådet för Kommunal Redovisning) rekommendation som behandlar redovisning av derivatinstrument och säkringsredovisning (R8 Derivat och säkringsredovisning).

Med säkringsredovisning kan grundprincipen att derivatinstrument ska värderas enligt lägsta värdets princip frångås. Vid säkring av ränterisk ska de räntebetalningar som kommunen löpande erhåller alternativt betalar avseende säkringsinstrumentet redovisas som en del av räntekostnaderna i resultaträkningen, om den säkrade posten är en skuld, och som en del av ränteintäkterna i resultaträkningen, om den säkrade posten är en tillgång.

Grundansatsen i rekommendationen är att säkringsredovisning endast får tillämpas för derivat som uppfyller ett antal förutbestämda kriterier. I de fall säkringsredovisning tillämpas ska derivatkskulder eller derivattillgångar inte redovisas i balansräkningen.

Internbanken har tagit fram en särskild dokumentation som krävs för att tillämpa säkringsredovisning. Denna dokumentation uppdateras vid behov, dock minst årligen.

8.3 Kontering

Finansiella affärer som registreras i finanssystemet konteras automatiskt i finanssystemet och överförs till redovisningssystemet. Sker inte automatisk kontering i finanssystemet konteras och registreras affären manuellt i redovisningssystemet.

8.4 Löpande avstämning

Bankkonton ska stämmas av regelbundet, dock minst månatligen.

Huvudbokskonton för finansiella transaktioner ska stämmas av regelbundet, dock minst månatligen.

Avstämning mellan finanssystem och huvudbok ska ske månatligen i samband med månadsavstämning.

Intern avstämning ska minst ske vid delårsbokslut och årsbokslut mellan Internbanken och bolagen av realiserade och orealiserade räntor, koncernkonto, lån och placeringar.

9 Rapportering

För kommunkoncernen finns en fastställd rapportstruktur och rutiner för att säkerställa en röd tråd från styrdokument till uppföljning och rapportering.

Utöver vad som anges nedan ska särskilda eller avvikande händelser rapporteras utan tidsfördröjning till kommundirektören och kommunstyrelsen.

9.1 Syfte

Syftet med rapporteringen är att:

- möjliggöra uppföljning av att finansinstruktionen och riktlinjer för kommunkoncernens finansverksamhet följs
- sammanställa och kontrollera finansiella risker inom kommunkoncernen
- följa upp utfall mot fastställda limiter
- hålla kommunfullmäktige och kommunstyrelsen informerade om kommunkoncernens finansiella verksamhet

9.2 Rapportstruktur och rapporteringsfrekvens

Rapportnamn	Ansvarig för framtagande	Mottagare	Frekvens
Finansiella tillgångar och skulder	Kommunstyrelsen	Kommunfullmäktige	Delårsbokslut och årsbokslut
Finansrapport	Finansdirektören	Kommunstyrelsen	Månadsvis
4-årig likviditetsplan	Bolag och Internbanken	Internbanken	Årligen
Likviditetsprognos	Bolag och kontor	Internbanken	Rullande 30 dagar
Likviditetsprognos	Bolag och kontor	Internbanken	Rullande 12 månader
Valutaexponering	Bolag och kontor	Internbanken	Vid behov, när valutaexponering finns enligt finansinstruktionens definition

Engagemangsbesked	Internbanken	Bolag	Vid behov
-------------------	--------------	-------	-----------

Specifika eller avvikande händelser rapporteras utan tidsfördröjning till kommundirektören och kommunstyrelsen.

9.2.1 Finansrapport

Nedanstående ska följas upp i den månatliga rapporten (samlad rapport för skuld- och kapitalförvaltningen).

- Likviditetssituationen (kassabalanser inom och utom koncernkonto)
- Total extern finansiering, fördelat på finansieringsform och motpart, och utnyttjade lånelimit
- Nettoskuldsättning
- Nominellt värde, marknadsvärde och resultat för förvaltning av överskottslikviditet
- Nominellt värde, marknadsvärde och resultat för långsiktig medelsförvaltning, investeringsfonden och likvidportföljen
- Intern in- och utlåning
- Extern utlåning
- Eventuella valutaexponeringar och valutasäkringar
- Finansnetto, utfall och prognos för innevarande år
- Övrig information av intresse i anslutning till finansverksamheten

I rapporten görs jämförelser mot tidigare period/-er.

9.3 Underlag och process

Rapporterna ska bygga på information som primärt hämtas från finanssystem och ekonomisystem.

I möjligaste mån ska processen för rapportering vara automatiserad. Med en automatiserad rapporteringsprocess minskas den operationella risken, genom att

- möjligheten att medvetet manipulera rapportinnehållet minskar
 - risken för handhavandefel minskar
-